

ПОЛТАВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕДСЕСТРИНСТВО В ПСИХІАТРІЇ ТА НАРКОЛОГІЇ.

ЗАГАЛЬНА ПСИХОПАТОЛОГІЯ продовження

д. мед. н., професор Васильєва Ганна Юріївна
Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

ПОРУШЕННЯ ЕМОЦІЙ

- ▶ **Гіпотимія** – знижений настрій, переживання пригніченості, тужливості, безвихідності. Увага фіксована тільки на негативних подіях, сучасне, минуле та майбутнє сприймається в похмурих тонах.
- ▶ **Гіпертимія** – підвищено веселий, радісний настрій, який супроводжується припливом бадьорості, хорошим, навіть прекрасним фізичним самопочуттям, легкістю в розв'язуванні всіх запитань, переоцінкою власних можливостей.
- ▶ **Страх (тривога)** - почуття внутрішньої напруженості, що пов'язане з чеканням загрозливих подій, дій і т.п. Може бути виражений по-різному - від тривожної непевності і незначного почуття стиснення в грудях до стану жаху. Тривога - страх без явного об'єкта, усвідомлюваний емоційний стан без конкретного змісту.

Психопатологічний синдром

**– більш чи менш типова
сукупність патогенетично
пов'язаних між собою
психопатологічних симптомів.**

Невротичні і неврозоподібні синдроми:

- ▶ Астенічний
- ▶ *Нав'язливих станів*
- ▶ Істеричний
- ▶ Іпохондричний

Афективні синдроми:

- ▶ Депресивний
- ▶ Маніакальний

Маячні й галюцинаторні синдроми:

- ▶ Паранойяльний
- ▶ Параноїдний
- ▶ Парафренний
- ▶ Галюцинаторний

Синдроми порушення свідомості:

- Деліріозний
- Онейроїдний
- Аментивний

Дефектно-органічні синдроми:

- Психоорганічний
- Корсаковський амнестичний
- Розумової відсталості
- Дементний

Синдроми с переважанням емоційно-вольових розладів:

- Апатобулічний
- Кататонічний
- Гебефренічний

Невротичні та неврозоподібні синдроми:

- ▶ Астенічний
- ▶ Обсесивний
- ▶ Істеричний
- ▶ Іпохондричний

Астенічний синдром

- ▶ підвищена стомлюваність;
- ▶ роздратованість;
- ▶ нестійкий настрій;
- ▶ вегетативні симптоми;
- ▶ порушення сну.

Варіанти астенічного синдрому:

- гіперстенічний;
- гіпостенічний.

Астенічний синдром зустрічається:

- ▶ при соматичних (інфекційних і неінфекційних) захворюваннях;
- ▶ інтоксикаціях;
- ▶ органічних психічних захворюваннях;
- ▶ ендогенних психічних захворюваннях;
- ▶ невротичних розладах.

Обсесивний синдром

- ▶ Переважання нав'язливостей;
- ▶ критичне відношення та прагнення протистояти.

Істеричний синдром

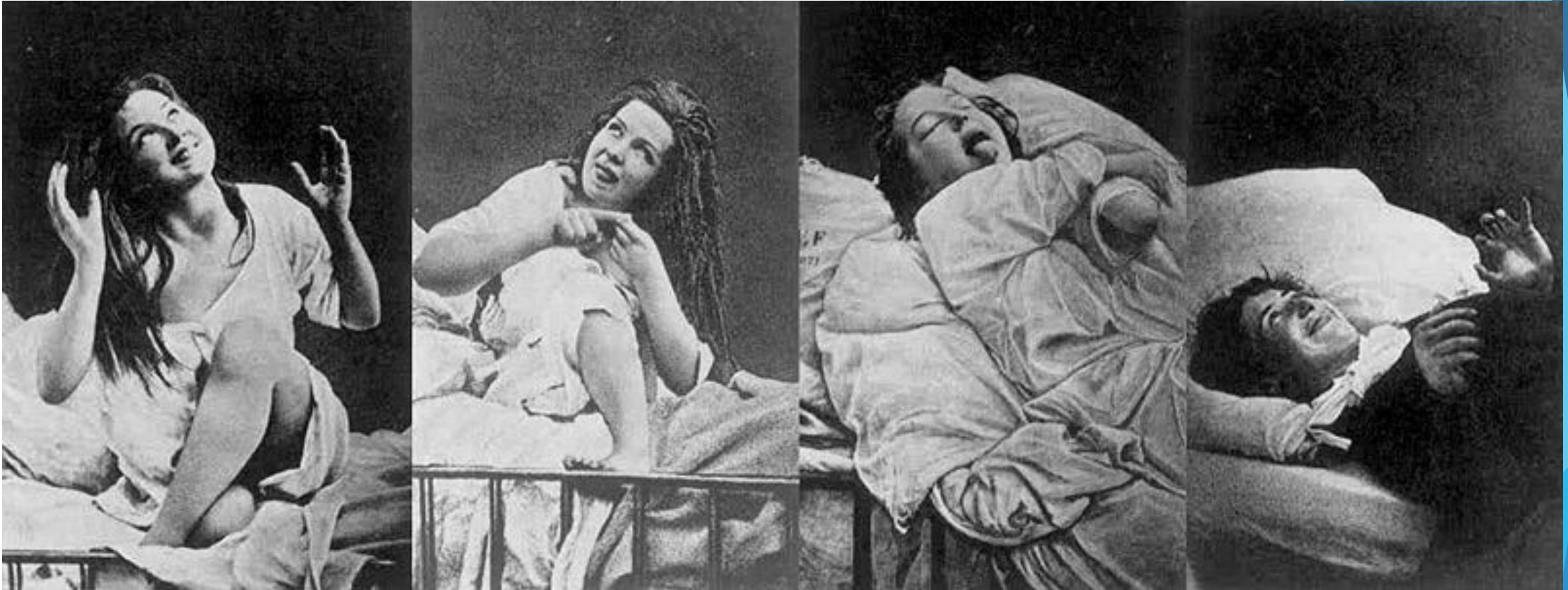

Група функціональних
поліморфних та вкрай
варіабельних симптомів
розладів психики,
моторики,
чутливості, мови и
соматовегетатики.

Істеричний синдром

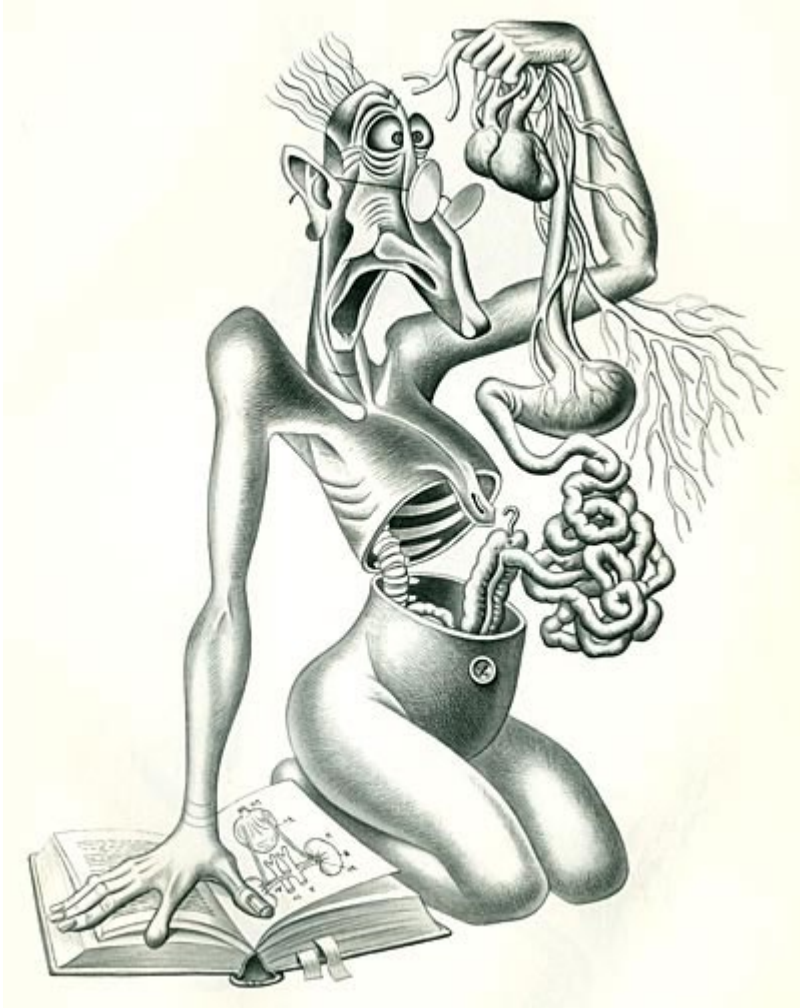
- ▶ Чіткий зв'язок з психотравмуючою ситуацією та ступенем її особистісної значущості;
- ▶ демонстративність і зовнішня навмисність;
- ▶ егоцентризм, велика навіюваність;
- ▶ можливість витягти зовнішню або "внутрішню" користь зі свого хворобливого стану ("бігство у хворобу");
- ▶ бажаність або "умовна приємність" проявів хвороби.

Істеричний синдром

Як правило, істеричні розлади
обумовлені психогенними захворюваннями

Іпохондричний синдром

- ▶ надмірна, перебільшена заклопотаність пацієнтів своїм здоров'ям;
- ▶ переконаність в неіснуючому захворюванні всупереч аргументованим результатами медичних досліджень.

Афективні синдроми:

- ▶ Депресивний
- ▶ Маніакальний

Горючий старий

Вінсент Ван Гог. Сан-Ремі, 1890.

Депресивний синдром

- похмурий настрій з відтінком вітальності (**гіпотимія**);
- уповільнення темпу мислення (**ідеаторна загальмованість**);
- рухова (**моторна**) **загальмованість**

Депресивний синдром

характерний для:

- рекурентний депресивний розлад;
- біполярний афективний розлад;
- шизо-афективний розлад;
- органічний афективний розлад;
- субдепресії при реактивних станах та невротичних розладах

Маніакальний синдром

- ▶ Хворобливо підвищений настрій з відчуттям безмірного щастя;
- ▶ Прискорення асоціативного процесу з порушенням продуктивності мислення та непослідовністю логічних операцій – «скачка думок»;
- ▶ Підвищена рухлива активність та перебільшене стремління до діяльності (гіпербулія з великою кількістю планів, їх нестійкістю та нивиконанням);

Додаткові симптоми — переоцінка якостей своєї особистості, які сягають нестійких ідей величі, разгальмованість та підвищення бажань.

Маніакальні синдроми спостерігаються:

- ▶ Біполярний афективний розлад;
- ▶ шизо-афективний розлад;
- ▶ органічний афективний розлад.

Маячні та галюцинаторні синдроми:

- ▶ Паранойяльний
- ▶ Параноїдний
- ▶ Парафренний
- ▶ Галюцинаторний

Паранойяльний синдром

первинне систематизоване інтерпретативне маячіння

Система маячіння будується на ланцюзі доказів, які мають Суб'єктивну логіку, а факти, які приводять хворі для доказу своїй системи маячіння, трактуються вкрай однобоко; факти, які знаходяться у протиріччі з основною концепцією, ігноруються.

Зустрічається при шизофренії, органічних психічних захворюваннях головного мозку.

Параноїдний синдром

вторинне несистематизоване

чуттєве маячіння

В змісті маячіння наявні ідеї:

- ▶ відношення;
- ▶ переслідування;
- ▶ отруєння;
- ▶ шкоди;
- ▶ зовнішнього впливу;
- ▶ ідеї чаклунства та/або псування.

Синдром Кандинського—Клерамбо

(синдром зовнішнього впливу, синдром відчуження)

- ▶ *психічні автоматизми;*
- ▶ *маячіння фізичного або психічного впливу;*
- ▶ *псевдогалюцинації.*

Включає явища відчуження, втрати, нав'язаності, зробленості психічних процесів з ядро виразними порушеннями самосвідомості, ідентичності, постійності, непроникнення «Я», які супроводжуються маячінням психічного та фізичного впливу та переслідування.

Види психічних автоматизмів:

Ідеаторний – результат уявного впливу на процеси мислення: мимовільний наплив думок (ментизм), обрив думок (шперрунг), “паралельні”, “перетинаючі”, “нав’язливі” думки, симптом відкритості думок, симптом “ехо-думки”.

Сенсорний – вкрай неприємні відчуття, виникаючі у хворих в результаті уявного впливу сторонньої сили. Супроводжуються почуттям зробленості, нав’язаності. Хворі говорять про відчуття давління, стягування, перекручування, печіння, холоду, жара, болю.

Моторний – розлади, при яких у хворих з’являються переконання, що дії відтворюються без їх волі під впливом ззовні. Проявляється відчуженням рухів та дій. Хворі впевнені, що їх дії та рухи насильницько викликані під впливом з боку.

Парафреничний синдром

Являє собою сполучення фантастичного конфабуляторного маячіння величі, реформаторства, високого походження із більш-менш систематизованим маячінням переслідування або впливу.

Хворий із парафреничним синдромом

Галюцинаторний синдром

Виділяють **варіанти синдрому**:
по виду галюцинацій —
вербальний, зоровий, тактильний,
нюховий;
по динаміке виникнення —
гострий та хронічний.

Картини художників з галюцинаціями

Синдроми порушення свідомості

за структурою:

- ▶ **виключення** (непсихотичні або кількісні порушення свідомості);
- ▶ **затьмарення** (психотичні або якісні порушення свідомості).

За динамікою:

- ▶ пароксизмально виникаючі;
- ▶ непароксизмально виникаючі.

Синдроми затьмарення свідомості:

- ▶ **Деліріозний**
- ▶ **Онейроїдний**
- ▶ **Аментивний**

Делірій

- ▶ дезорієнтація у часі, ситуації, навколишньому середовищі при збереженні орієнтації у власній особистості;
- ▶ справжні зорові галюцинації;
- ▶ емоційне збудження (тривога, страхи);
- ▶ гостре чуттєве маячіння, галюцинаторно-маячне збудження;
- ▶ часткова амнезія як реальних подій, так і галюцинаторних й маячних хвилювань.

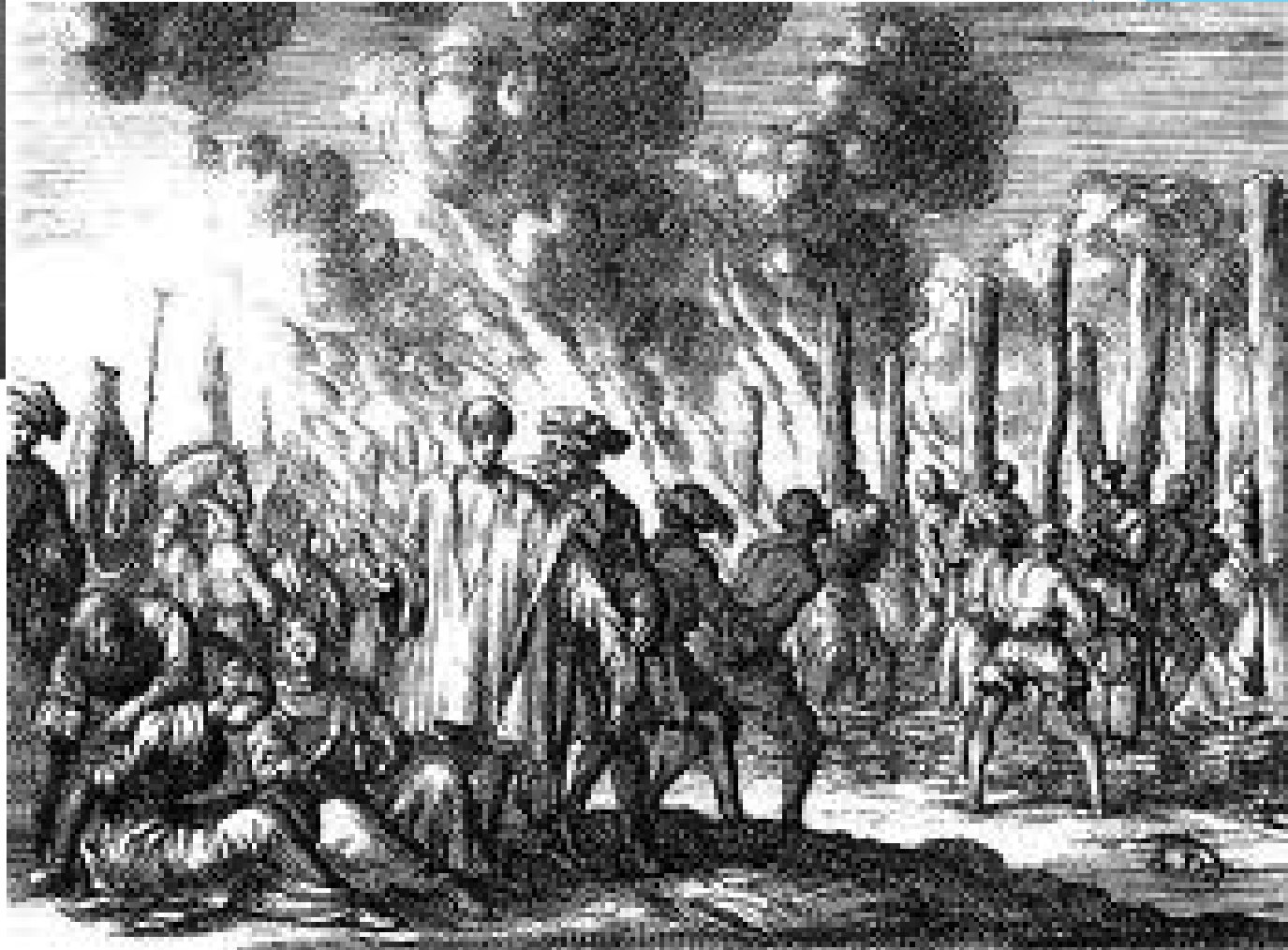
Делірій

Онейроїд

- ▶ тотальна дезорієнтація;
- ▶ поглиблення у сценоподібні зорові та слухові псевдогалюцинації;
- ▶ грандіозне казково-фантастичне примароподібне чуттєве маячіння;
- ▶ кататонічні симптоми;
- ▶ часткова або повна амнезія реальних подій й хворобливих хвилювань.

Онейроїд

Онейроїд

Аменція

- ▶ повна дезорієнтація у часі, місці та власній особистості;
- ▶ тотальна дезінтеграція психічної діяльності;
- ▶ інкогеренція (безладність) мислення;
- ▶ бесцільне хаотичне психомоторне збудження до ступеню яктації обмежене ліжком;
- ▶ розгубленість та здивування;
- ▶ тривога, страх;
- ▶ уривчасті, безсистемні марення, галюцинації;
- ▶ повна амнезія.

Дефектно-органічні синдроми:

- ▶ Психоорганічний
- ▶ Корсаковський
амнестичний синдром
- ▶ Розумової відсталості
- ▶ Дементний

Психоорганічний синдром

Тріада Вальтер-Бюеля (1951):

- ▶ **послаблення пам'яті,**
- ▶ **зниження інтелекту,**
- ▶ **нестримання афектів.**

зустрічається при органічних ушкодженнях головного мозку.

Корсаковский амнестический синдром

- ▶ фиксационная амнезия;
- ▶ антеро- или антероретроградная амнезия;
- ▶ псевдореминисценции и/или конфабуляции.

Встречается при травматических, органических, инфекционных, интоксикационных психических заболеваниях, при опухолях, сосудистых и атрофических церебральных заболеваниях.

Розумова відсталість

Стійкий, малозворотний, рівномірний недорозвиток рівня психічної, в першу чергу, інтелектуальної діяльності, пов'язане з вродженою або рано набутою (до 3-х років) органічною патологією головного мозку.

Типовий рівномірний недорозвиток когнітивних, речових, моторних, інтелектуальних й соціальних здібностей.

- ▶ відсутність здібності до абстрактного мислення,
- ▶ бідність уявлень та фантазій,
- ▶ обмежений запас знань та недостатня здібність їх використання із недорозвитком мовлення,
- ▶ скудність емоційних реакцій.

Дементний синдром

Грубе порушення вищих, диференційованих інтелектуальних функцій
Мислення стає бідним, апродуктивним, набуває характеру стереотипних висловлювань, штампів (“симптом грамофонної платівки”).

Страждає не тільки інтелект, а й запас знань й навичок, зникає критична оцінка свого зростаючого дефекту, формуються грубі зміни особистості.

Грубе руйнування мнестичних функцій.

Втрачаються вищі емоції, почуття, цілеполягання, запити стають утілітарно-егоїстичними.

Відмічаються періоди піднесеного настрою або немотивованої злісті, які змінюються байдужістю.

Розгальмовуються нижчі потяги.

Синдроми з переважанням емоційно-вольових розладів:

- ▶ Апато-абулічний
- ▶ Кататонічний
- ▶ Гебефренічний

Апато-абулічний синдром

- **емоційна невиразність, збідненість;**
- **емоційна холодність аж до емоційної тупості;**
- **абулія.**

Кататонічний синдром

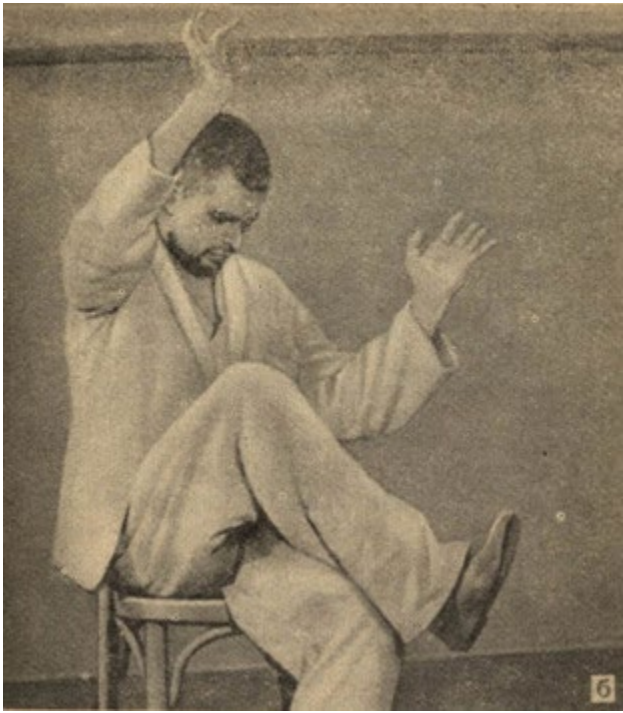
Кататонічний ступор:

- ▶ кататонія (підвищений м'язовий тонус),
- ▶ каталепсія,
- ▶ негативізм,
- ▶ мутизм,
- ▶ знерухомленість.

Кататонічне збудження:

- ▶ Нецілеспрямоване прагнення руху,
- ▶ імпульсивне психомоторне збудження,
- ▶ стереотипії,
- ▶ ехопраксії,
- ▶ ехолалії.

Кататонічний ступор

Гебефренічний синдром

Моторне збудження супроводжується блазнюванням, кривлянием, гримасуванням, блазенським копіюванням дій та слів оточуючих.

Провідними симптомами є химерність, манерність, гримасування, кривляння, ехолалія, ехопраксія, ехотімія, що стосується як міміки, пантоміміки, мовної діяльності (стереотипні мовні обороти, інтонації, неологізми, плоскі жарти).

Матеріали для самопідготовки студентів до лекції

1. Медсестринство в психіатрії і наркології: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / І.І. Погорелов, С.Ю. Сезін. — 3-є вид., випр./ «Медицина», 2018 . — 350 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, А.М. Скрипніков та ін.; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр./ «Медицина», 2017 . — 424с.
3. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навчальний посібник / Г.М. Кожина, Н.О. Марута, Л.М. Юр'єва та ін. ./«Медицина», 2019 . — 344с.
4. Чабан О.С., Хаустова О.О., Омелянович В.Ю. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Київ: Медкнига, 2019. 172 с.
5. Психіатрія і наркологія: підручник. За ред. О.К. Напрєєнка. 2017. 424с.
6. Гавенко В.Л. Психіатрія і наркологія [Текст] : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV р. акред. (МОНУ) / за ред. В.Л. Гавенка. - вид. друге, перероб. і доповнене. - К. : Медицина, 2015. - 512 с..

Дякую за Ваш час та увагу!